

Sendt med e-post til postmottak@kud.dep.no

Kulturdepartementet
Postboks 8030 Dep
0030 OSLO

Oslo, 31. januar 2019

Innspill til ny kunstmelding

Vi viser til Kulturdepartementets brev av 30. november 2018, ref. 18/4963-32, med ønske om innspill til arbeidet med ny kunstmelding.

Kopinor er en organisasjon av opphavere og utgivere i til sammen 22 medlemsorganisasjoner. Vi forhandler og inngår avtaler om kopiering og annen bruk av åndsverk innenfor utdanning, offentlig forvaltning, organisasjoner og næringsliv. En egen avtale med Nasjonalbiblioteket gir tillatelse til å legge ut bøker digitalt i fulltekst (Bokhylla.no). Vederlaget for kopiering blir fordelt til rettighetshavere i inn- og utland. Kopinor fordelte i 2018 150 millioner kroner til norske opphaverorganisasjoner, noe som bl.a. gir grunnlag for stipend til fag- og skjønnlitterære forfattere, oversettere, billedkunstnere, komponister og tekstforfattere.

Det bes spesielt om innspill til følgende tema:

1. Hvordan kunstnere kan øke inntekter fra kunstnerisk virke
2. Hvordan statlige tiltak fungerer for dagens kunstnerpraksis og hvordan de kan gjøres enklere og lettere tilgjengelig
3. Hvordan og i hvilken grad kunstnere bidrar til samfunnsutviklingen
4. Hvordan styrke entreprenørskapskompetansen, rammevilkårene og de sosiale rettighetene for selvstendig næringsdrivende kunstnere

Kopinor vil benytte anledningen til å fremme synspunkter med vekt på spørsmål 1 og 2.

Utredningen om kunstnerøkonomien 2015 dokumenterte at kunstnere sakker etter i inntektsutviklingen og at inntekter fra kunstnerisk arbeid gjennomgående utgjør en synkende andel av kunstnernes inntekter. For billedkunstnere utgjorde inntektene av kunstnerisk arbeid 32 % av totale inntekter i 2013 og tilsvarende for forfattere 46 %.

Kulturrådets rapport «Kunst i tall 2017» utarbeidet av Rambøll Management Consulting fastslår i kapittel 3 at litteraturbransjens samlede inntekter i 2017 utgjorde 6,2 milliarder kr. Tallet omfatter salgsinntekter, fremføringsinntekter og opphavsrettslige inntekter, som i denne sammenhengen betyr vederlag fra Kopinor. Mens salgsinntektene har vært stabilt fallende de siste fem årene, har de øvrige inntektene vært økende. Ut fra materialet kan man anslå at av snau seks milliarder kr i salgsinntekter, tilflyter 300–350 millioner kr forfattere i form av royalty.

Forfattere og oversettere kan i dag søke ulike typer stipender som er finansiert av vederlagsordninger, og for den enkelte kunstner kan slike stipendmidler være av stor økonomisk

MEDLEMSORGANISASJONER

Den norske Forfatterforening
Den norske Forleggerforening
Fagpressen
Forbundet Frie Fotografer
GRAFILL (Norsk organisasjon
for visuell kommunikasjon)
Mediebedriftenes Landsforening

Musikkforleggerne
NOPA Norsk forening for
komponister og tekstforfattere
Norges Fotografforbund
Norsk faglitterær forfatter- og
oversetterforening
Norsk Journalistlag

Norsk Komponistforening
Norsk kritikerlag
Norsk Oversetterforening
Norsk Redaktørforening
Norsk Revyforfatterforening
Norsk Tidsskriftforening

Norske Barne- og
Ungdomsbokforfattere
Norske Billedkunstnere
Norske Dramatikeres Forbund
Norske Kunsthåndverkere
Ny Musikk Komponistgruppe

ADRESSE

Postboks 1663 Vika, 0120 Oslo
Tlf.: 23 10 74 00
E-post: kopinor@kopinor.no
Bankgiro: 5005.05.79848
Org.nr.: 964250340

www.kopinor.no

betydning. Forfattere og oversettere får årlig ca. 85 millioner kr i kollektivt forvaltede opphavsrettsinntekter fra Kopinor, som i all hovedsak utdeles som stipender gjennom deres organisasjoner. I tillegg kommer den lovfestede og kulturpolitisk begrunnede bibliotekvederlagsordningen, som årlig utgjør over 90 millioner kr i utbetaling til forfattere og oversettere. Med andre ord tilsvarer de samlede inntektene fra kollektive vederlagsordninger for forfattergruppene over 50 prosent av inntektene fra salg av bøker. I tillegg kommer naturligvis statens egne stipendordninger.

En bærebjelke i norsk kulturpolitikk siden 1970-tallet har vært at kunstnere skal kunne leve av kunstnerisk virksomhet. Åndsverkloven er i denne sammenheng av helt avgjørende betydning, og den er med rette kalt Norges viktigste kulturlov. I kulturmeldingens kapittel 8 om økonomien i kultursektoren spiller åndsverkloven en sentral rolle. Særlig avtalelisensbestemmelsene fremheves:

«Avtalelisensordninga kan innebere klare fordelar for både rettshavarar og brukarar, og ho har vore nytta i dei nordiske landa med stort hell».

I kapittel 7 om digitale muligheter pekes det på at

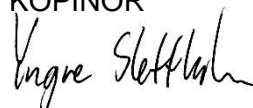
«Noreg og Norden har eit godt organisert kunst- og kulturliv og lang erfaring med ulike former for kollektivt forvalta rettar og vederlagsordningar. Det er avgjerande å utvikle avtaleverk og system slik at digital formidling av kunst- og kulturuttrykk sikrar omsynet til opphavsretten, sikrar vern mot misbruk og genererer inntekter for kunstnarar og andre rettshavarar.»

Departementets egne dokumenter, som kulturmeldingen og proposisjonen til ny åndsverklov, peker altså allerede på viktige forutsetninger for å sette kunstnerne i stand til i større grad å leve av sine egne inntekter.

Det er liten tvil om at kollektiv rettighetsforvaltning basert på avtalelisens historisk har vært vellykket. Men også for å fange opp nye digitale bruksmåter har slik forvaltning vist seg svært hensiktsmessig, og den vil kunne bidra til å sikre inntekter fra kunstnerisk virksomhet også i fremtiden. Da er det nødvendig at den fortsatt understøttes gjennom åndsverkloven og ikke undergraves av fribruksbestemmelser. Dette gjelder ikke minst bruk av åndsverk i utdanningssektoren.

Det er i tillegg viktig at staten selv legger til rette for bruk av åndsverk gjennom kollektive avtaler. Som et eksempel kan nevnes ABM-sektorens ønsker om å digitalisere og tilgjengeliggjøre materiale fra egne samlinger. Rettighetsklarering kan her ofte løses gjennom kollektiv rettighetsforvaltning gjennom rettighetshavernes egne organisasjoner. Resultatet vil bli økt vederlag, ikke minst i form av stipender til kunstnerne.

Vennlig hilsen
KOPINOR

Yngve Slettholm
adm. direktør